

“ER AAN DENKEN IS AL GENOEG OM EEN PARIA TE ZIJN”

Limburgse moslim durft geen euthanasie te plegen

30/09/2017 om 12:59 door Mohamed Laghmouch

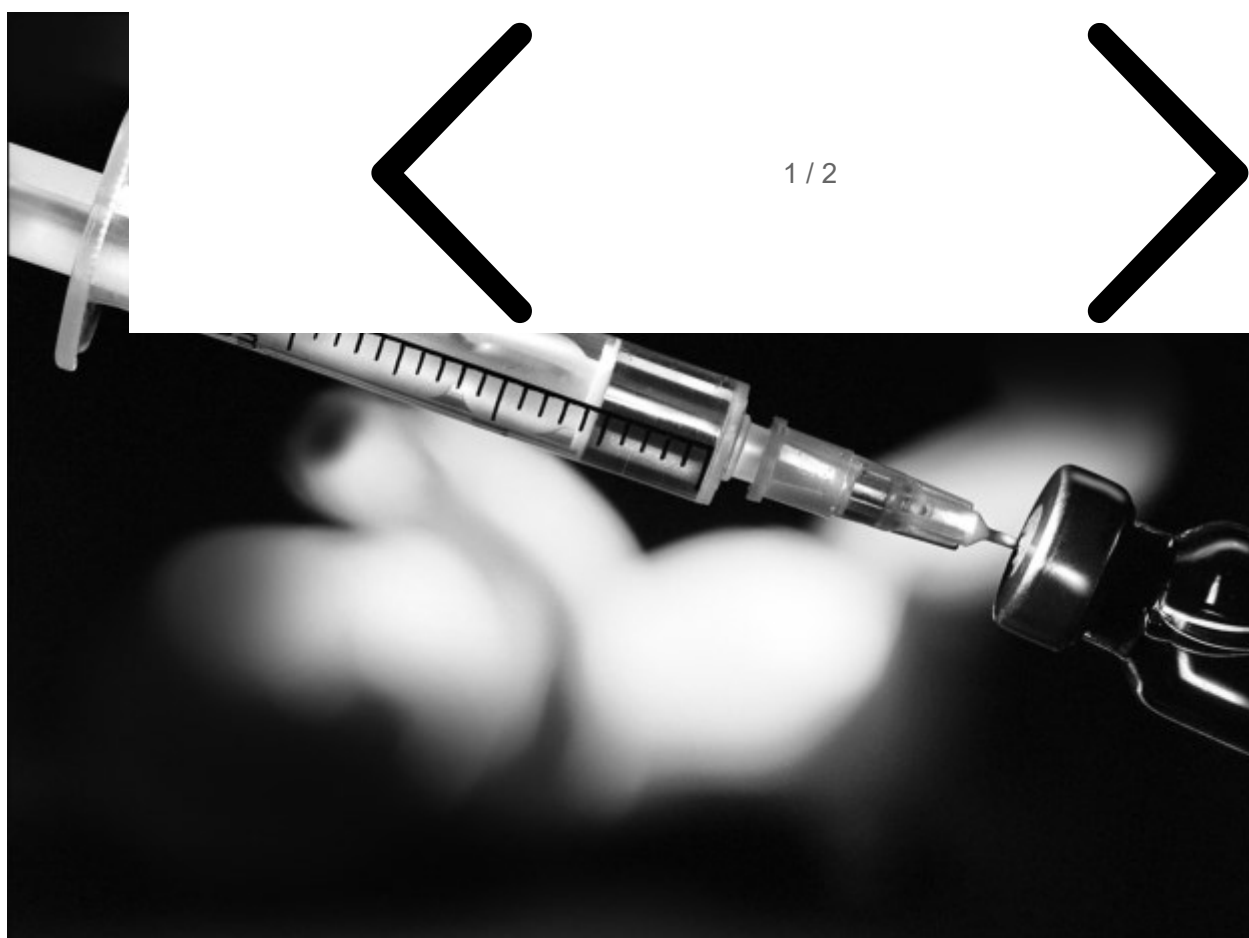

Foto: Photo News

122
shares

Euthanasie en palliatieve zorg, het zijn gevoelige thema's binnen de moslimgemeenschap. Dat blijkt uit de getuigenis van een moslim die, als het zou mogen, tot euthanasie zou overgaan (*zie onderaan*). “Aan euthanasie denken is al genoeg om een soort paria te zijn”, zegt huisarts Mouloud Kalaai uit Bilzen.

“Moslims kennen wel alle regels, maar ze zijn niet op de hoogte van de uitzonderingen.” Ook palliatieve zorg blijkt een heikel punt. “Dat komt vaak door ^r onbegrip, omdat we elkaar letterlijk niet begrijpen, maar ook achterdocht”, zegt

huisarts Jacques Germeaux uit Genk. Beide artsen pleiten voor een betere samenwerking tussen imams en artsen. “Dit kan een heleboel problemen de wereld uithelpen”, klinkt het.

Huisarts Jacques Germeaux, met een praktijk in Genk waar veel moslims over de vloer komen, en huisarts Mouloud Kalaai, zelf moslim, kunnen elkaar vinden als het gaat over palliatieve zorg, maar staan lijnrecht tegenover elkaar wat euthanasie betreft. “Meer dan de helft van het patiëntenbestand in onze praktijk bestaat uit moslims”, zegt Germeaux. “Die gemeenschap is sterk aan het verouderen. We merken dat er steeds meer spanningen zijn op het terrein over kwalitatieve zorg rondom het levenseinde en levensbeëindiging. Onze medische overtuigingen en het geloof botsen soms. Het komt vaak door onbegrip, omdat we elkaar letterlijk niet begrijpen, maar ook door achterdocht.” Germeaux heeft naar een oplossing gezocht. “We hebben Marokkaanse en Turkse verpleging in dienst genomen. Ze komen uit de leefwereld van onze patiënten, ze kennen de zeden en gewoonten. Ze weten ook waar de gevoeligheden liggen.” Een gevoeligheid waar Germeaux vaak mee te maken krijgt, is therapeutische hardnekkigheid. Medische middelen blijven inzetten terwijl er (bijna) geen kans meer is op resultaat. “De familie verwacht dat je tot het uiterste gaat. Dan wordt het moeilijk. Want waar ligt dat uiterste?”, vraagt de arts zich af.

“Patiënt beslist niet zelf”

“Het klopt wat mijn collega zegt”, pikt Kalaai in op het gesprek. “De islamitische gemeenschap verwacht dat je heel ver gaat. We moeten beseffen dat we allemaal zullen sterven. We mogen het leven van terminale patiënten, of patiënten die een bepaalde ouderdom bereikt hebben, niet onnodig zuur maken met allerlei behandelingen die toch niets zullen bijdragen aan de levenskwaliteit”, zegt Kalaai.

“Wat we ook merken is dat de mening van de patiënt er meestal niet toe doet”, zegt Germeaux. “Het is de familie die beslist, en die beslissingen zijn meestal gebaseerd op emoties. Iemand die rationeel denkt, zal misschien een andere beslissing nemen. Want soms ‘martelen’ we de patiënten in de optiek van: *we gaan misschien wel iets bereiken*. Dan moet je met lede ogen aanzien dat patiënten afzien van sommige behandelingen. Daar wordt geen rekening mee gehouden.”

“Vaak is taal een probleem, zeker bij de eerste generatie gastarbeiders”, zegt Kalaai. “Daardoor wordt nog veel te vaak de wil van de patiënt aan de kant geschoven. Dan spreken de kinderen in naam van de ouders en zeggen ze: *Onze pa of ons ma moet niets van zo’n behandeling weten*. Dan kan je als arts niet veel meer doen. We moeten goed beseffen dat de patiënt rechten heeft. Het recht op leven, en zeker het recht op een goede en eerlijke behandeling die hij of zij zelf wenst.”

Achterdochtig

“Het is een mes dat aan beide kanten snijdt”, zegt Germeaux. “Enerzijds willen ze dat je heel ver gaat. Anderzijds zijn ze achterdochtig.” Kalaai beaamt. “Vooral als het gaat om palliatieve sedatie (*toedienen van onder andere slaapmedicatie of morfine tijdens de stervensfase, nvdr*”, zegt Kalaai. “Iemand die botkanker heeft en crepeert van de pijn. Ga je hem nu morfine toedienen of niet? Palliatieve sedatie is verboden binnen de islam als het met de intentie is om het leven van een patiënt te beëindigen. Het is toegestaan als je intentie is om pijn te verzachten. Dit is ook een uitzondering. De intentie gaat voor op de daad.”

Keuze respecteren

Euthanasie is helemaal een taboe. “Het is verboden binnen de islam, laat dat duidelijk zijn”, zegt Kalaai. “Ik zou zelf nooit een patiënt een dodelijke injectie kunnen toedienen. Stel: er komt morgen een terminale patiënt naar mij toe en hij is moslim. Hij lijdt enorm veel pijn en ziet geen uitweg. Dan verwijs ik hem door naar een netwerk van artsen waar hij wel verder kan worden geholpen. Ik wil het niet op mijn geweten hebben dat er iemand zelfmoord pleegt omdat hij niet de nodige zorgen krijgt. Ik heb een eed als arts afgelegd waar ik rekening mee moet houden. Juist om die reden verwijs ik een patiënt dan door, al is er bij mij een soort van intern conflict”, zegt Kalaai.

Dokter Germeaux heeft al wel patiënten laten inslapen. “Het is wel moeilijk”, zegt hij. “Je bent als arts opgeleid om mensen te genezen, en niet om te doden. Je ziet wel opluchting in de ogen van de mensen als je binnenwandelt. Ze zeggen ook vaak: *Bedankt dat je me niet in de steek hebt gelaten*. Hoewel meer dan de helft van mijn patiënten moslim is, heb ik nooit de vraag uit die gemeenschap gekregen. Dat is saillant.”

“Mensen willen niet buiten de groep vallen”, zegt Kalaai. “Aan euthanasie denken is al genoeg om een soort paria te zijn. Maar als een moslim kiest voor een spuitje, laat hem dan. We lopen immers niet in de patiënt zijn schoenen, noch weten we welk leed de persoon draagt. Hoewel euthanasie onder islamitische regels onder zelfdoding valt, mogen wij niet oordelen. Dat is tussen de Schepper en zijn dienaar. Ik ben ervan overtuigd dat we nog verder moeten gaan in de analgetica, pijnstillende middelen. Medicatie ontwikkelen die ook extreme pijnen weghalen. Zo kunnen ook mensen die zich niet willen laten inslapen, geholpen worden. Ongeacht hun religieuze voorkeur.”

Imams

Volgens beide artsen zouden er een paar imams mogen opstaan om aan hetzelfde touw te trekken. “Een betere samenwerking tussen artsen en imams is meer dan ooit nodig”, zegt Germeaux. “Samen moeten we de kar vooruit duwen”, gaat Kalaai verder. “Want moslims gaan vaak ook naar een imam met hun medische problemen. Imams zijn theologen en geen artsen. Hun domein is religie. We moeten ervoor zorgen dat ze een medische cursus krijgen zodat we de religieuze en medische wereld dichter bij mekaar kunnen brengen.”

“Als het mocht zou ik geen seconde twifelen”

Moslim getuigt over pijn en euthanasiewens

Bij de Limburgse moslim Omar* werd anderhalf jaar geleden botkanker vastgesteld. “In een vergevorderd stadium. Als euthanasie geoorloofd was binnen het geloof, zou ik er geen seconde aan twifelen”, zegt hij.

Omar wil volledig anoniem getuigen. “Ik wil niets aan het toeval overlaten”, zegt hij. “Veel mensen weten wie ik ben, ik wil geen buitenbeentje zijn. Ik wil ook vermijden dat mensen binnen de gemeenschap mijn kinderen scheef gaan bekijken. Ik ben niet iemand die tegen de stroom ingaat.” Bijna twee jaar geleden kreeg Omar te horen dat hij aan botkanker leed. “Je hoort over kanker bij andere mensen. Je denkt nooit dat het jou ook kan overkomen. Je denkt natuurlijk ook aan je gezin. Heb ik goed genoeg voor hen gezorgd? Hoe zal het hen vergaan? Ik heb het slechte nieuws eerst met mijn vrouw gedeeld. Nadat mijn kinderen zagen dat mijn gezondheid achteruitging, heb ik het hen pas verteld.”

Omar vertelt dat de pijn soms ondraaglijk is. “Het is pijn waarvan de oorsprong niet duidelijk is, maar het is wel ondraaglijk. Ik zou het eigenlijk niet mogen zeggen, maar als euthanasie binnen het geloof was toegelaten, zou ik het doen. Bij euthanasie sterf je na een spuitje, nu sterf ik iedere dag opnieuw. En dat mijn kinderen mij zo moeten aanzien, daar heb ik het nog het moeilijkste mee”, zeg hij. Een oproep binnen de islamitische gemeenschap wil hij evenwel niet lanceren. “Het is wat het is. Ik moet er mee leven, tot aan mijn dood”, aldus Omar.

*Omar is een schuilnaam

“Euthanasie is verboden voor moslims”

Imam Said Lamalaoui

Imam Said Lamalaoui (36) van de Hasseltse Badr-moskee is duidelijk: “Euthanasie is verboden voor moslims. In de Koran staan verzen die het doden van iemand verbiedt. En bij euthanasie doodt de arts de patiënt. Ook al wenst de patiënt dit zelf. De islam verbiedt ook zelfdoding, hoe erg de situatie ook mag zijn”, zegt hij. “Men moet blijven hopen op een oplossing voor de ziekte, en vooral geduld hebben. Ik weet hoe moeilijk het is. Iemand van wie je houdt, zien lijden. Niemand doet het graag.”

Binnen de islamitische wereld wordt er wel over het onderwerp gesproken. Dat betekent dat er vraag is vanuit de islamitische wereld. Natuurlijk kan je niet in iemands hart kijken. We oordelen en veroordelen niemand. Welke keuze die persoon ook maakt. Uiteindelijk zal iedereen rekenschap aan zichzelf moeten afleggen. Het eindoordeel is altijd aan God, en niet aan de mens." Over palliatieve zorg is Lamalaoui wel zeer duidelijk. "Het is wel toegestaan. Ook palliatieve sedatie, als het met de intentie is om de pijn te verzachten", aldus Lamalaoui.